

سازمان بسیج مستضعفان
معاونت تربیت و آموزش
مرکز آموزش های عالی

احکام نون ساکن و تنوین (۲)

ویژه نوجوان ۱ (راهنمایی)

صالحین استان زنجان
www.SalehinZn.ir

اقلاب یا قلب

اقلاب در لغت به معنای «دگرگونی و تبدیل کردن» و در اصطلاح به معنای «تبدیل کردن نون ساکن و تنوین به حرف میم ساکن می باشد، در صورتی که نون ساکن و تنوین پیش از حرف «باء» باشد، اقلاب می گردد و با توجه به این نکته که میم ساکن در نزد باء «اخفاء میشود»، با غنه همراه است، مانند: **أَنْبِئْهُمْ - سَمِيعًا بَصِيرًا - مِنْ بَعْدِهِمْ - وَاقِعٌ بِهِمْ**

تمرین:

مُبْنًى، فَأَنْبِجَسَتْ، يَنْبَغِي، فَأَنْبِذْ، مِنْ بَقْلِهَا، كَلَمَحٍ بِالْبَصَرِ، مِنْ بَطُونٍ

اخفاء:

نون ساکن و تنوین نزد ۱۵ حرف باقی مانده اخفاء می شود. در هنگام شروع اخفاء زبان بدون اینکه به محل ادای نون برسد، حرف بعدی به محل تلفظ خود نزدیک شده، در این حال صدای نون ساکن و تنوین به صورت غنه از خیشوم ادا شده و به اندازه دو حرکت (دو ضربه) ادامه پیدا می کند و آنگاه حرف مابقی به سهولت تلفظ می گردد.

مثلاً در کلمه «انفسهم» هنگام اخفاء نون ساکن نزد «فاء»، نوک زبان به مخرج نون متصل نمی شود بلکه لب پایین به سر دندانهای پیشین بالا متصل شده و با حفظ این حالت، عمده صوت به صورت «غنه» از بینی ادا می شود و به اندازه دو حرکت (دو ضربه) ادامه پیدا می کند و سپس حرف فاء تلفظ می شود. لازم به ذکر است که کیفیت اخفاء بستگی به نوع حرف مابقی دارد یعنی اگر حرف مابقی از حروف استعلاء و اطباق باشد، اخفاء نون ساکن و تنوین، درشت و پرحجم و اگر از حروف استفال باشد، اخفاء رقیق و نازک است.

از مطالب فوق معلوم شد که اخفاء نون ساکن و تنوین نزد هر یک از این حروف با دیگری تفاوت دارد و چه بسا فردی اخفاء در نزد حرفی را صحیح انجام دهد ولی در نزد حرف دیگر نتواند به خوبی اخفاء نماید، لذا باید تمامی موارد حروف ۱۵ گانه تمرین شود:

«ت»: أَنْتُمْ مَنْ تَابَ جَنَاتٍ تَجْرِي

«ث»: وَاللَّائِي أَنْ تَبْتَئَاكَ خَيْرُ ثَوَابًا

«ج»: أَنْجَيْنَا إِنْ جَعَلَ خَلْقٍ جَدِيدٍ

«د»: عِنْدَهُمْ مِنْ دُونِهِ كَاسًا دِهَاقًا

«ذ»: فَأَنْذَرْتُكُمْ مِنْ ذَهَبٍ بِاسِطٍ ذِرَاعِيهِ

«ز»: أَنْزَلَ فَإِنْ زَلَلْتُمْ نَفْسًا زَكِيَّةً

«س»: فَأَنْسِيَهُمْ وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ فَوْجٌ سَأَلَهُمْ

«ش»: يَنْشُرُ إِنْ شَاءَ رُكْنٍ شَدِيدٍ

«ص»: فَأَنْصُرْنَا وَلَمَنْ صَبَرَ قَوْمًا صَالِحِينَ

«ض»: مَنْضُودٍ مَنْ ضَلَّ عَذَابًا ضِعْفًا

«ط»: قِنْطَارًا إِنْ طَلَّقَكُنَّ كَلِمَةً طَيِّبَةً

«ظ»: يَنْظُرُونَ مِنْ ظَهِيرٍ قَوْمٍ ظَلَمُوا

«ف»: أَنْفُسَهُمْ كُنْ فَيَكُونُ خَالِدًا فِيهَا

«ق»: تَتَقِمُونَ مِنْ قَبْلُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ

«ك»: الْمُنْكَرِ مَنْ كَانَ عَلَوْا كَبِيرًا

نحوه ی علامت گذاری مورد اقلاب قرآنها:

در بعضی از قرآنها ، برای راهنمایی قاری در مورد اقلاب ، علامت سکون نون ساکن را ننوشته اند تا دلالت بر عدم اظهار کند و در عوض ، میم کوچکی را روی آن قرار داده اند تا دلالت بر اقلاب نون به میم نماید، مانند:

مِنْ بَعْدٍ - مِنْ ذَنْبِكَ - فَإِنْ بُغِتْ

و در مورد تنوین که علامت آن تکرار شکل حرکت بود ، یک شکل حرکت (که نماینده ی نون ساکن است) را ننوشته اند و در عوض ، میم کوچکی در کنار شکل باقیمانده قرار داده اند تا دلالت بر اقلاب نون تنوین به

میم نماید ، مانند: بَصِيرٍ بِمَا ، جَزَاءَ بِمَا ، عَوَانَ بَيْنَ ، قَوْمًا بِجَهَالَةٍ

